

IKASLEENTZAKO UNITATE
DIDAKTIKOA

Ikuspegi antimilitarista eta pazifista

GERRARIK EZ (2025)

SI VIS PACEM PARA (~~BELLUM~~) PACEM

Si vis pacem, para pacem, no bellum

Bakea nahi baduzu, bakea nahi badugu, bakea jorratu behar da, bakea eskatu eta babestu... ez gerra. Kontua da ez hilerrietako bakea, baizik eta justiziadun bakea, eskubidedun bakea, negoziazio bidezko bakea, bakea pertsona eta herrientzat, bizitzaren aldeko bakea.

SARRERA

Unitate didaktiko hau **Gerrarik Ez / No a la Guerra** elkarteak Globalizazio Nagusiaren aro honetan erakutsi nahi duen konpromiso aktiboan du jatorria. Izan ere, Ekialde Ertaineko gerrak, Ukraina eta Errusiaren artekoa eta gisako beste batzuk mundu zabalera hedatzeko arrisku bizia dago.

Unitate didaktikoaren xedea bi mundu gerren eta geroko aldien (Gerra Hotza batetik, 2008 eta 2024 arteko egungo aldia, bestetik) kausak, horietan jazotako gertaerak eta horien ondorioak aztertzea da, horren bidez egungo interpretazio-elementuak aztertzeko.

Aldian aldiko botere hegemonikoek hondoa jo ondoren gertatu ziren aldaketa ekonomiko, sozial eta politikoak aztertzen ditu unitateak, berebiziko arreta eginez interes geopolitikoaren eta konplexu militar/industrialen gorabeherari.

Horrenbestez, ezinbesteko galdera gakoak pizten dizkigu, esaterako: zein faktorek eragin dituzte halako gatazka handiak?, nola eragin diete gerrek gizarteei, giza galera zein galera ekonomikoei dagokienez? Unitatea DBHko azken bi ikasturteetan eta/edo Batxilergoko lehenengoan jorrazteko modukoa da.

GERRAREN AURKAKO HAIKUAK

Haikua Japoniako poesia molde tradizional bat da. Hamazazpi silabako hiru bertsoz osatzen dira, bost, zazpi eta bost silabako lerroetan antolatuta. Ikuspuntu formal batetik, haikuak bi zatitan banatzen dira. Zatietako batek baldintza orokorrak eta poemaren denbora- zein espazio-kokapena adierazten ditu (udazkena edo udaberria, urretxindorra); besteak, bizi-bizia da, sigi-sagatsua, eta elementu aktibo bat izan behar du. Lehena deskriptiboa da, ia-ia enuntziatiboa; bestea, aldiz, ustekabekoa. Pertzepzio poetikoa bi aldean arteko talkatik sortzen da.(Wikipedia).

俳句

Haiku

Hausnartzeko...

Hausnartzeko gaia:
gerrari buruz, zer
nolako irudia ematen
dute haikuek?

Zer nolako emozio
pizten dituzte, eta
nola eragiten dute
gatazkaren gaineko
perzepzioan?

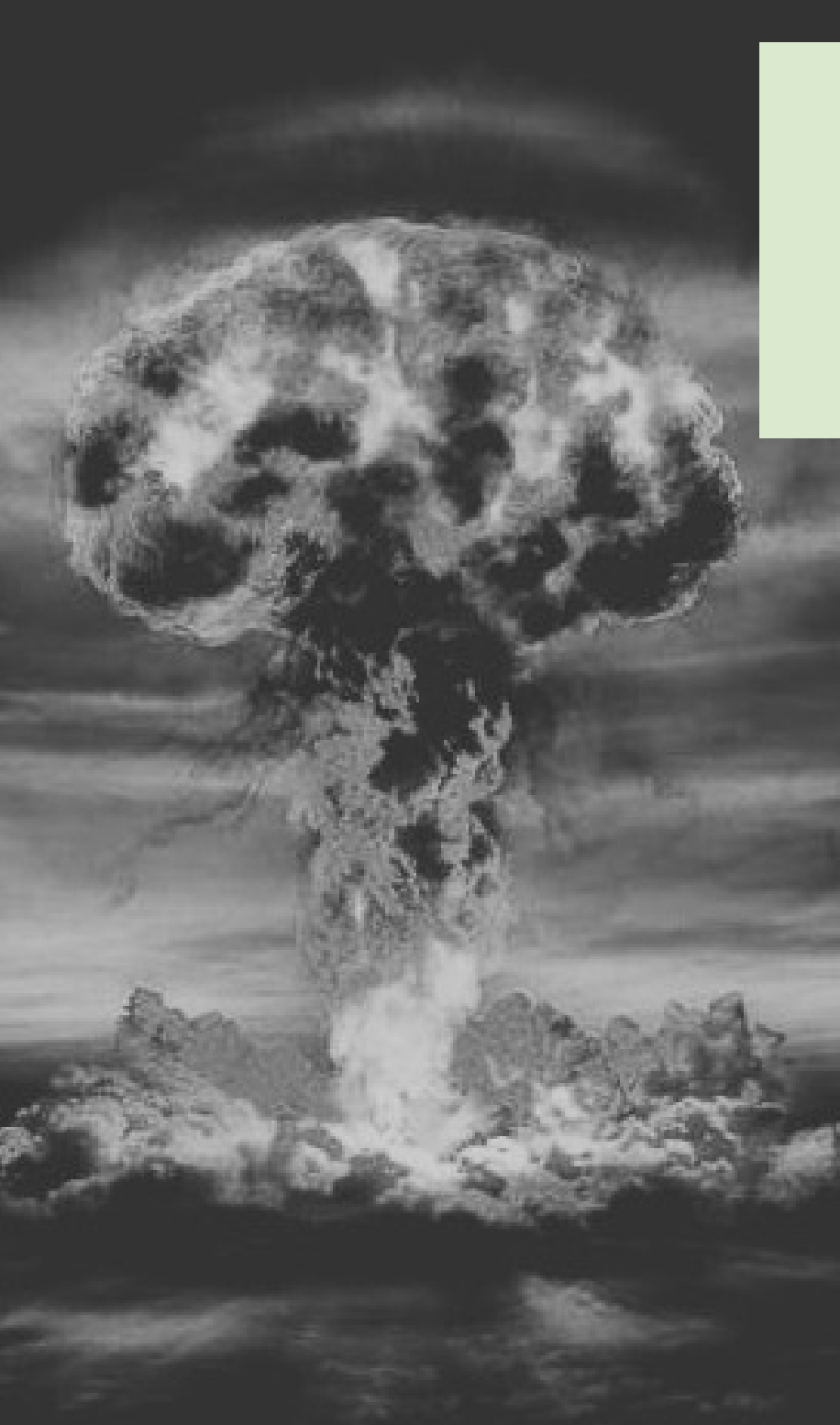
Zergatik da garrantzitsua
gerrari buruzko esperientziak
eta horiek sorrarazten
dituzten emozioak
artistikoki adieraztea?

“Ilun da gau hotza,
gudua amaituta,
bizirik naiz oraino”
Hasegawa Sosei

Gari berdez soroa.
Kontra argian,
tanke bat dator.
Hino Soojoo

Itzulpena: Mario Unamuno

Termino generatiboak...

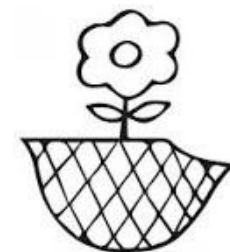
Gerra Hotza
Superpotentziak
Blokeak
Erabateko anabasa
Suntsipen handia
Amaierarik gabeko gerra

Muga berriak
Armamentismoa
Genozidioa
Ekozidioa
Euste-politika (Truman doktrina)
Gerra nuklearra

Bikoteka, online ikerlanean

Jar itzazue harremanetan koadroko terminoak gertakari hauekin:

Lehen Mundu Gerra
Errusiako Iraultza
Espainiako Gerra Zibila
Bigarren Mundu Gerra
Blokeen arteko gerrak
Askapen nazionaleko gerrak
Israel eta Palestina arteko gerrak
Txinako Iraultza
Koreako Gerra
Kubako Iraultza
Kubako misilen krisia
Vietnamgo Gerra
Irakeko Gerra
Saharako Gerra
Rwandako genozidioa (hutu eta tutsi etnien arteko gatazka)
Afganistango Gerra
Ukraina eta Errusia arteko Gerra
Gaza eta Libanoko genozidioa

1. XIX. mende aurreko gerrak

Hildakoak, guztira (hildako militarrek eta zibilak): 50 eta 100 milioi artean, gerra garrantzitsu guztiak kontuan hartuta (konkista-gerrak, erlijio-gerrak, gatazka inperialak, etab.).

2. 1800. urtetik Lehen Mundu Gerra arteko gerrak

Koalizioaren Gerrak —Napoleondar Gerrak ere deitzen zaie— (1803-1815):

Hildakoak, guztira: 3.5 eta 6 milioi artean

Hildako militarrek: 2.5 eta 3 milioi artean

Hildako zibilak: 1 eta 3 milioi artean

XIX. mendeko beste gatazka batzuk:

Hildakoak, guztira: 10 eta 15 milioi artean, kontuan hartuta independentzia-gerrak, gerra kolonialak eta gerra zibilak (adibidez, Estatu Batuetako Gerra Zibila), bateratze-gerrak Europan, eta abar.

3. Lehen Mundu Gerra (1914-1918)

Hildakoak, guztira: 20 milioi inguru

Hildako militarrek: 8.5 eta 10 milioi artean Hildako

zibilak: 7 eta 12 milioi artean

4. Bigarren Mundu Gerra (1939-1945)

Hildakoak, guztira: 70 eta 85 milioi artean

Hildako militarrek: 21 eta 25 milioi artean Hildako

zibilak: 50 eta 55 milioi artean

5. Gerra Hotzaren garaia (1947-1991)

Berez gatazka globalik izan ez zen arren, bai AEB eta SESB potentziek finantzatu edo babestutako gerra ugari.

Hildakoak, guztira: 10 eta 20 milioi artean

Hildako zibilak: guztien arteko % 50 eta % 70 artean

6. XXI. mendeko gatazkak

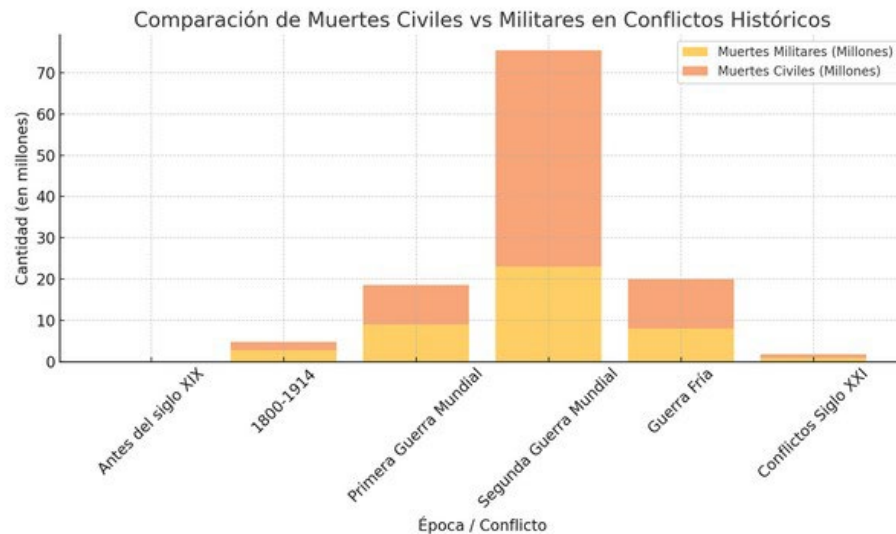
Hildakoak, guztira (hildako militarrek eta zibilak): 1.5 eta 2 milioi artean, kontuan hartuta, besteak beste, Afganistango Gerra, Irakekoa, Siriakoa zein Yemengo, bai eta Ukrainako gatazka.

Hildako zibilak: 600.000 eta 1 milioi zibil artean

Hildako militarrek: 500.000 eta 1 milioi artean

Zaurituak: Hainbat milioika pertsona, zibilak zein militarrek. Lekualdatuak: 80 milioi pertsona inguruk aldatu behar izan du bizitokia

Muertes militares versus muertes civiles en Guerras

Lan-proposamena.

Bikoteka, adierazi zer iradokitzen dizkizueten datu horiek, eta idatzi testu txiki bat bien artean, gerren aurkako jarreraren oinarritua eta jarrera horrekin konprometitua.

Bere garaiari aurre hartu zioen izan zen Stanley Kubrick; ospea eman zioten, nola estilo paregabeak, baita egin zituen filmen sakontasun psikologikoak ere. Bere ibilbide artistikoan esperimentaziora jo zuen Kubrickek, eta genero sorta zabal batean aritu zen, esaterako zientzia-fikzioan (horra hor 2001: espazioko odisea filma, 2001: A Space Odyssey ingelesez) eta beldur psikologikoan (Distira, The Shinning ingelesez). Bere lan guztien ezaugarri nagusiak zinematografia zaindua, narratiba konplexuak eta hausnarketara gonbidatzen duten gai probokatzailak dira.

Aintza bideak (Paths of Glory ingelesez; Senderos de gloria gaztelaniaz) Kubricken film antibeliko sendo eta serioa da, Lehen Mundu Gerran kokatua. Misio suizida bat egiteko agindu dieten agndu dieten soldadu frantses talde baten gorabeherak jarraitzen ditu filmak. Misioen huts egin ondoren, soldadu taldeko hiruri koldarkeria-salaketa leporatu diete bidegabe. Dax koronela (Kirk Douglasek interpretatua) jo eta ke arituko da indar guztiekin bere gizonen alde, eta aurre egingo die botere militar zentzugabeari eta hierarkiaren ustelkeriari. Gerraren bidegabekeria eta krudelkeriaren aurkako oihu desesperatu eta etsia da filma.

Oinarrian Humphrey Cobb-ek idatzitako eta 1935ean argitaratutako Paths of Glory eleberria du. Benetako gertakarietan oinarritutako liburua da, eta gerraren basakeria eta zentzugabekeria salatzen ditu. Esteka honetan gaztelaniazko azpitituluekin ikusi daiteke filma: <https://ok.ru/video/1881555274357>

Guerra **[Residente]**

Bideoklipa ikusteko, sakatu hemen

1981eko abuztuaren 27an, osteguna, 36 emakumek Cardiff (Gales) eta Berkshire (Ingalaterra) bereizten dituen 120 miliako (193 Km) distantziari ekin zioten oinez, bigarren puntu horretan dagoen Greenham Common base militar amerikarrera bidean, helburu argi batekin: Sobietar Batasunera begira lau ojibako 96 misil nuklear instalatzeko gobernuaren xedea galaraztea. Arma bereziki bereziki suntsigarriak ziren, ojiba bakoitza bi milioi pertsona hiltzeko gauza baitzen. Emakume horien martxak hamar egun iraun zuen, eta haietako lau —belaunaldi batzuk sufragista ingelesek lehenago egin zuten bezala—, kateatu egin ziren, kasu honetan base militarreko hesian, hartara Gobernuari eskatzeko beraiekin gai nuklearrari buruz eztabaida zezatela, telebistan, auzi nuklearraren inguruan. Gobernuak uko egin zionez eskariari, emakumeek base militarren aurrean behin betiko instalatzea erabaki zuten. Horrela sortu zen Greenham Commoneko kanpamentua, 80ko hamarkadako arma nuklearren aurkako herri borrokaren benetako ikonoa. 1982an, Margaret Thatcherren gobernu goren-gorenean zegoela, kanpamentu soilik femeninotzat jo zuten bertan zirenek.

Bi izenez ezagututako mugimendua: Lurreko Bizitzaren aldeko Emakumeak (Women for Life on Earth, ingelesez), edo Greenham Commoneko emakumeak.

Jeneral jauna, zure tankea sendoa da,
basoa birrintzen du, eta ehun gizaki zanpatzen ditu.
Baina akats bat dauka, jeneral jauna:
gidaria behar du.

Jeneral jauna, zure bonbarderoak indar handia du,
ekaitza baino azkarragoa da, eta elefanteak baino zama
handiagoa garraiatzen du.
Baina akats bat dauka, jeneral jauna:
mekanikaria behar du.

Jeneral jauna, gizakia oso da baliagarria,
hegan egin dezake, hil egin dezake.
Baina akats bat dauka, jeneral jauna:
gizakiak pentsatu egin dezake.

B. Brecht

(Itzulpena: Mario Unamuno, Aitor Arana
eta Harkaitz Canoren bertsioetan oinarrituta)

Ezkerreko bi argazkiek eragin handia izan zuten iritzi publikoan; izan ere, elikatu egin zuten Vietnamgo gerraren, bonbardaketen basatien eta AEBen inbasioaren aurkako mugimendua. Manifestazioak eta mobilizazioak izan ziren, baita intsumisio-mugimenduak eta desertzioaren aldekoak ere.

Presio hori AEBetan ez ezik, European ere zabaldu zen.

Garaipen militarra lortzeko ezintasunak, ondoz ondoko porrotek eta iritzi publiko gero eta kritikoagoak erretira militarra eta Pariseko negoziatioetara bideratu zituzten AEBak.

My Laien gerra krimenen eta sarraskiaren ikerketak presio hori indartu zuen (beheko bideoa)

Non hasten da gerra?

Estatu Batuetan, "konplexu militar-industrial" esamoldeak gobernu estatubatuarraren, bere indar armatuen eta defentsa-industriaren arteko harreman estu eta elkarren menpekoa adierazten du. Dwight D. Eisenhower presidentek zabaldu zuen kontzeptua 1961ean, agurreko hitzaldian; bertan, politika nazionaletan eragin zezakeen industria militar boteretsu baten arriskuez ohartarazi zuen.

Ordutik aurrera, konplexu militar-industrialak hazi besterik ez du egin: gobernuak kontratu izugarri aberatsak eskaini dizkie Lockheed Martin, Raytheon, Boeing eta beste enpresa batzuei. Lotura horrek Estatu Batuen ekonomiari, politikari eta herrialde horrek mundu zabalean duen eragin-indarrari eragiten die; izan ere, defentsa-industria enpleguaren zein teknologia aurreratuaren iturri handienetako bat da herrialde horretan.

Ukraina eta Errusiako gatazkan, Estatu Batuetakoak dira arma-enpresa nagusienak: Lockheed Martin, Raytheon, Boeing, Northrop Grumman eta defentsaren alorreko beste enpresa erraldoi batzuk azken belaunaldiko armak eskuratzen dizkio Ukrainari, esaterako Javelin misilak eta Patriot aire-babes sistema. NATOren beste aliatu batzuek ere asko lagundu dute, baita Europar Batasuneko herrialdeek ere; hor daude, esaterako, oraindik ere kide ez den Turkiako Bayraktar droneak, eta Mendebaldeko Europako zenbait artilleria sistema. Errusiak ere, bestalde, bere aliatuengana jo du, Iranera, esaterako, droneak eta irismen laburreko misil balistikoak lortzeko, baita bere defentsa enpresetara ere (Almaz-Antey eta Kalashnikov Concern, besteak beste Ukrainan erabiltzeko arma astunen bila.

Evolución territorial de Israel y Palestina

1947 Plan de la ONU

■ Estado judío ■ Zona internac.
■ Estado árabe

1949-67 Línea verde

■ Israel ■ Anex. por Jordania
■ Ocupado por Egipto

1967-2000

■ Israel
■ Ocupado por Israel

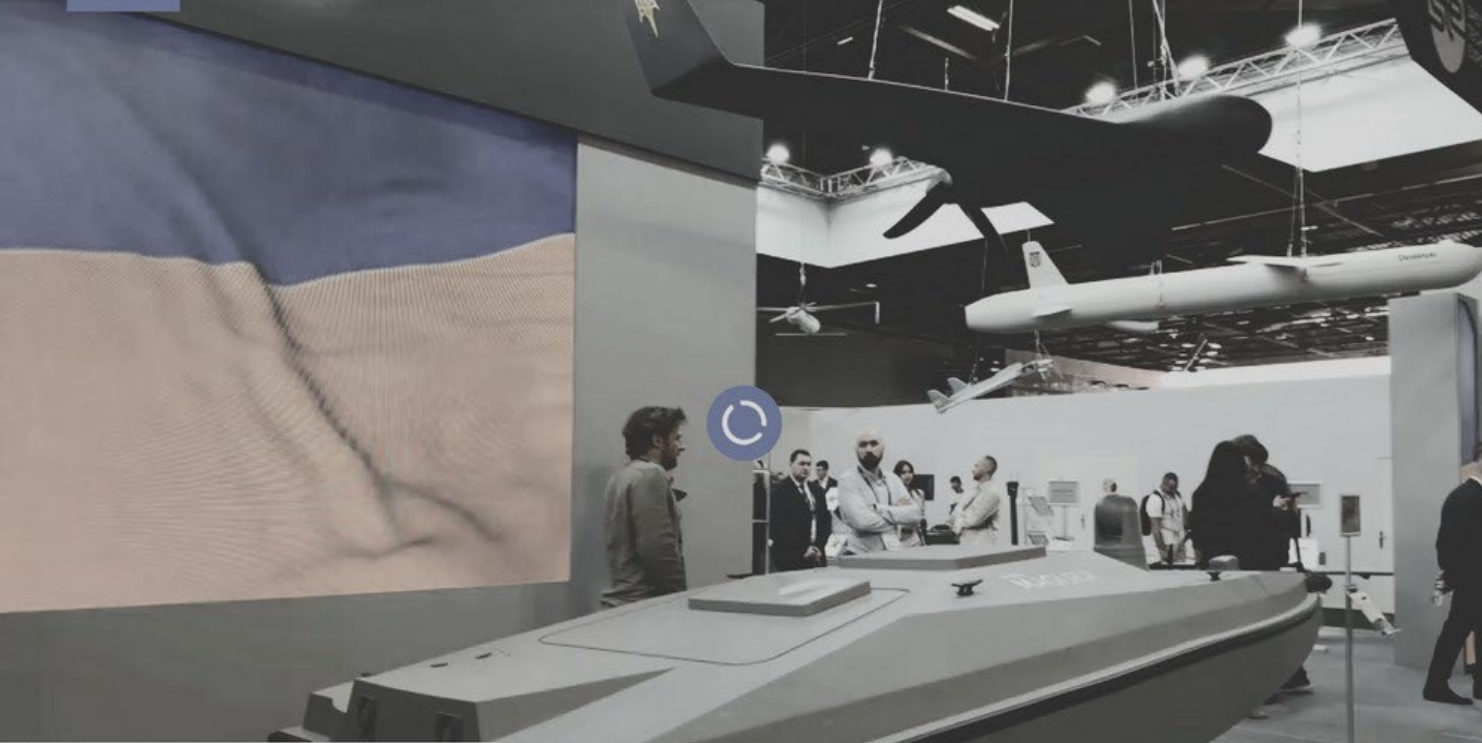
2000-act.

■ Israel ■ Palestina
■ Ocupado por Israel

Israel eta Palestinaren arteko gatazkan, Israelek 3.8 milioi dolar inguru jasotzen ditu urtero AEBetako laguntza militar gisa (horrek Israelen defentsa-beharrizan gehienak asetzen ditu), batetik AEBetatik egindako arma-horniduretan, eta bestetik, kontratu garrantzitsuen bidez, esaterako Lockheed Martinekin (F-35 hegazkinak), Boeingekin eta Raytheonekin (misilak jaurtitzeko sistemak eta misilen aurkako Iron Dome babes-sistema).

Horrez gain, Alemania ere hornitzaile garrantzitsua du Israelek, batez ere ThyssenKrupp enpresak ekoizten dituen Dolphin itsaspekoen bidez. Europako beste herrialde batzuek ere funtsezko elementuak ematen dizkiote Israeli, esaterako Italiak eta Erresuma Batuak, nahiz eta herrialde horietako batzuetan armen salmenta murrizteko edo geldiarazteko barne-presioak dauden, Gazako gatazkaren ondorioz. Errusiak ere laguntzen die aliatu dituen Irani eta Libanon diharduen Hezbola talde armatuari, batez ere drone eta misilen teknologia emanez, hartara eskualdeko tentsio etenik gabeari erantzun nahian, eta Ekialde Hurbileko testuinguru geopolitikoan aliatu duen Siriari laguntzeko.

Objeto del Contrato: Suministro de 168 sistemas de misiles contra carro S
Público

- Descripción Según lo indicado en el PCAP
- Valor estimado del contrato 285.070.127,6 EUR.
- Presupuesto base de licitación

- Importe 287.445.712 EUR.
- Importe (sin impuestos) 237.558.439,67 EUR.

- Clasificación CPV
- 35622600 - Misiles guiados anticarro.

- Plazo de Ejecución
- Del 30/11/2023 durante 55 Mes(es)

- Lugar de ejecución
- Subentidad Nacional Madrid
- Código de Subentidad Territorial ES300

Defentsa-azokak?
[Informazio gehiago hemen](#)

10. artikulua.– Garapen jasangarrirako politiken koherentzia.

“4.– Euskal Autonomia Erkidegoko sektore publikoak, ekonomia sustatzeko politketan, ez die laguntzarik emango armamentua edo erabilera militarreko teknologia ekoizten, merkaturatzen eta finantzatzen diharduten pertsona fisiko edo juridikoei”.

3/2024 Legea, otsailaren 15ekoa, Lankidetzarakoa eta Elkartasunerakoa.

Armas
eusko label
para la *guerra*

**Mujeres contra la guerra-
Emakumeek gerraren aurka**

1835 Me gusta • 1995 seguidores

Posted 28 June, 2024 by Gasteizkoak in Armagintza / Industria militar, Gastu militarra / Gasto militar, Gudak / Guerras, Militarismoa / Antimilitarismoa

3136

BILATU / BUSCAR

Buscar

SATLANTIS Y LA NUEVA INDUSTRIA MILITAR VASCA QUE FABRICA LAS GUERRAS

Tanto inicialmente en [Argia](#) (en euskera), como posteriormente en [El Salto](#) (en castellano)

En este análisis queremos profundizar en otros aspectos relacionados con Satlantis, porqu

CENTRE DELÀS
D'ESTUDIS
PER LA PAU

INVESTIGACIÓN
Y ACCIÓN
POR LA PAZ
Y EL DESARME

¿Quiénes somos?

Colabora

Prensa

Contacto

INVESTIGACIÓN

ACCIÓN

EDUCACIÓN

ACTUALIDAD

PUBLICACIONES

HAZTE SOCIO/A

ESPAÑOL

sipri

STOCKHOLM INTERNACIONAL
PEACE RESEARCH INSTITUTE

El recurso independiente sobre la seguridad mundial

Buscar en el sitio

Hogar

Investigación

Bases de datos

Publicaciones

Anuario SIPRI

Noticias y acontecimientos

Medios de comunicación

Comentario

Acerca de

de paz y desarme
en Europa.
Propuestas para
una Europa de la
distensión, la paz
y la seguridad
compartida"

Sakatu ikonoa,
eta *Críticas a
Israel por los
ataques contra
las fuerzas de
paz en el Líbano*
bideoa ikusiko
duzu
(gaztelaniaz)

Bigarrenik, Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalak berak, 28. artikuluan, oinarri oso garrantzitsua ematen du bakerako eskubidea giza eskubide gisa aitortzen duela baieztatzeko. Hauxe dio artikuluko horrek: "Pertsona orok du eskubidea halako ordena sozial eta nazioartekoa ezar dadin, non Aldarrikapen honetan adierazitako eskubide eta askatasunak era eraginkorrean garatuko diren".

Bakerako Giza Eskubidearen Aldarrikapen Unibertsala

1. artikulua.– Titularrak

1. Pertsonak, taldeak eta herriak bake zuzen eta iraunkorra izateko eskubide besterenezina dute. Bakea da mundu osorako onartutako giza eskubide guztiak baliatzeko baldintza, baita garapenerako eta ingurumenerako eskubideak ere.

2. Bakerako giza eskubidea besterenezin, unibertsal eta zatiezina da, beste eskubide batzuekin harremanetan dago, eta horiekin elkarmenpekotasunezko harremanak ditu. Bakerako giza eskubidea inolako bereizkeriarik zein diskriminaziorik gabe ezarri behar da.

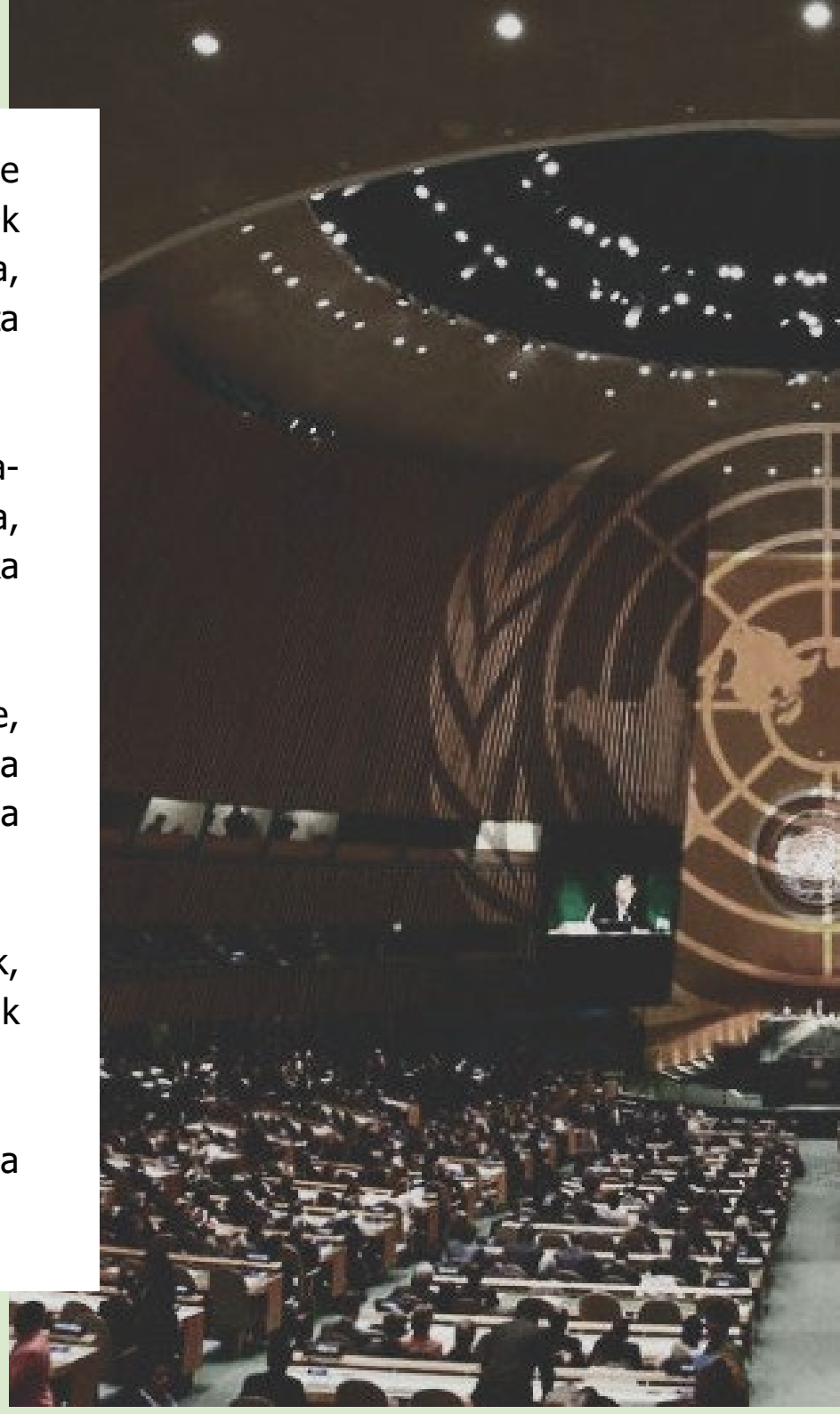
Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioa (DIH) nazioarteko zuzenbide publikoaren adar bat da; bere helburua gatazka armatuen ondorioak mugatzea da. Gurutze Gorriaren Nazioarteko Batzordearen arabera, DIHk borroketan parte hartzen ez duten pertsonak babesten ditu, eta gerra egiteko bitarteko eta metodoak mugatzen.

Nazioarteko Zuzenbide Humanitarioaren urraketa larriak gerrakrimentzat jotzen dira. Horien artean daude, besteak beste, tortura, eta baita zibilen zein helburu militarrek ez diren ondasun zibilen aurka nahita egindako erasoak ere.

Zenbait arma motaren erabilera debekatuta dago, baita gerran ere, sufrimendu indiskriminatu edo lazgarria eragiten dutelako. Arma horien artean daude, esaterako, pertsonen aurkako minak eta arma kimiko zein biologikoak.

Horrez gain, gaixoak eta zaurituak artatu beharra ezartzen du DIHk, baita soldadu zaurituak ere, DIHren arabera horiek ere eskubideak baitituzte.

Jendea bahitzea eta pertsonak legez kanpo konfinatzea, deportatzea edo lekualdatzea ere DIHren aurkako egintzak dira.

Nazio Batuen Gutuneko [23. artikulua](#) arabera, "Segurtasun Kontseilua Nazio Batuetako hamabost kidek osatuko dute".

15 kidek osatzen dute Segurtasun Kontseilua:

- ◆ Bost kide iraunkor, beto eskubidea dutenak: Txina
  - Frantzia
  - Errusiako Federazioa
  - Britainia Handiko eta Ipar Irlandako Erresuma
  - Batua
  - Estatu Batuak
- ◆ Hamar kide ez iraunkor; horietatik bost Batzar Nagusiak aukeratzen ditu urtero, bi urteko epea betetzeko.

Sakatu ikonoan, eta NATOren bilakaera ikusi ahalko duzu, mapa batean islatuta.

El Eje de la Resistencia

Miembros

[Cartografía](#) [Geopolítica](#) [Oriente Próximo y Magreb](#)

El mapa del Eje de la Resistencia: Hamás, Hezbolá y otros aliados de Irán

Formada por varias organizaciones paramilitares y gobiernos de Oriente Próximo, esta alianza militar y política destaca por su posicionamiento antiisraelí, antiestadounidense y antisaudí

“[...] itotzen ari zela ohartu nintzen.

Ametsero, ahalke,
laguntza eske dakusat, hilzorian.

Zuk zeuk ere, ametsetan,
jaurti genuen gurdiaren atzetik oinez zoazela,
haren begiak zimeltzen,
deabru akituaren haren aurpegi eroria ikusiko bazenu:
zuk zeuk ere entzungo bazenu
haren birika gaixotik, eztul bakoitzeko, odola ahotik borborka,
minbizia bezain lizun,
hizkuntza errugabeetako zauri sendaezinen gonbitoak bezain mikatz.
Lagun, ez zenieke ospe eta loria egarriz dagozen mutikoei
horren sutsuki gezur zahar hura sinetsaraziko: "*Dulce et decorum
est
pro patria mori*".

Dulce et Decorum est poemaren zati bat. Wilfred Owen soldaduak idatzi zuen, Antzinaroko Horazio poetaren esaldi ospetsu hau kritikatu asmoz: "Gozo eta ederra da, ohorea, aberriaren alde hiltzea". Esaldi hori erruz baliatu izan da gerretan —bereziki Lehen Mundu Gerran— gazteen mobilizazioa justifikatzeko.

Itzulpena: Gotzon Barandiaran, [esteka honetan](#)

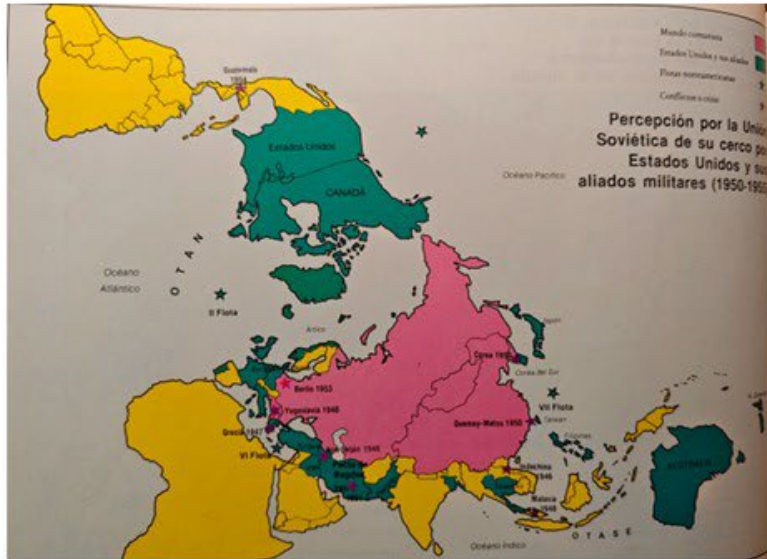

GABONETAKO SU-ETENA

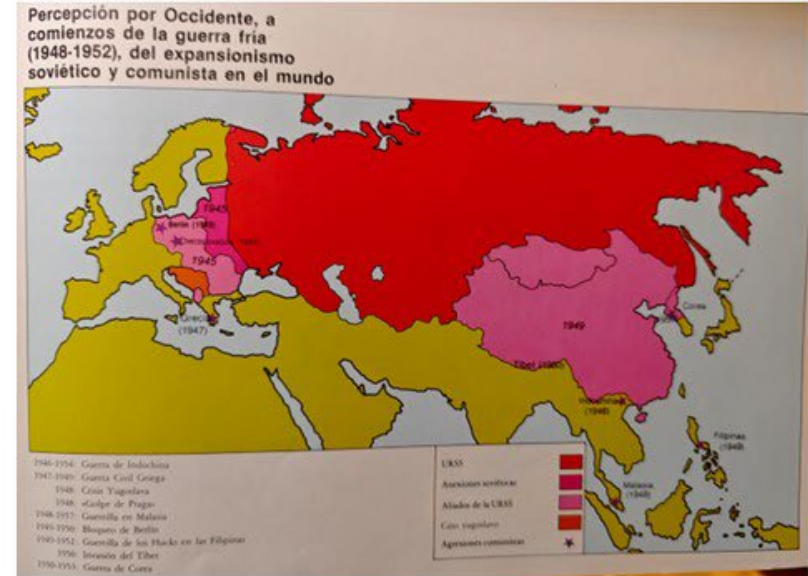
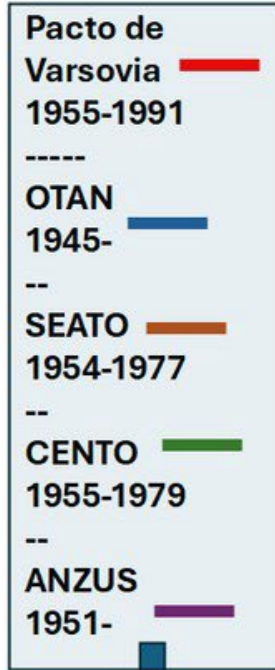
Horrela deitzen zaio 1914ko Eguberri inguruan, Munduko Lehen Gerran, mendebaldeko frontean gertatu ziren su-eten ez ofizial sorta bati.

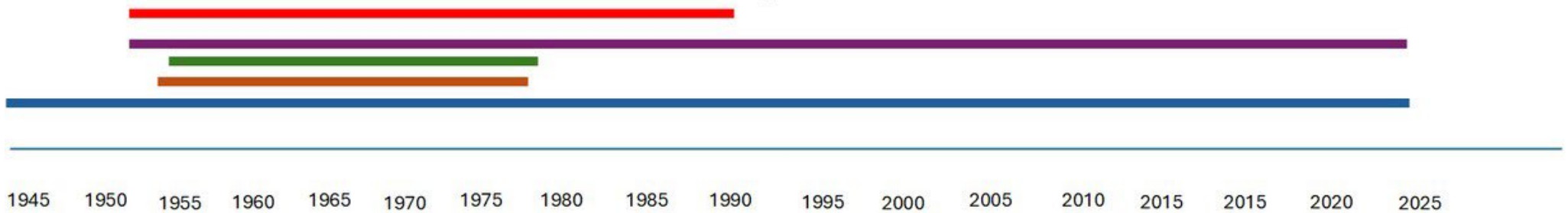
Gerra Hotza: itun politiko-militarrak, eta horien pertzepzioa

Percepción de la URSS del cerco occidental

Percepción occidental del expansionismo soviético

Gerra emakumeen aurka

Lehen Mundu Gerra. Women's International League for Peace and Freedom (WILPF): 1915ean sortu zuen erakundea emakume talde batek, gerra nola geldiarazi eta bakea nola sustatu eztabaidatzeko Hagan bildu zirelarik. Emakume horietako asko gatazka eragin zuen nazionalismoaren eta militarismoaren aurka zeuden. WILPF indarrean gaur egun ere, eta armagabetzearen, justizia sozialaren eta antzeko alorretan dihardu.

Bigarren Mundu Gerra. Bakearen aldeko Mugimenduko Amak: Europako hainbat herrialdetan eta Estatu Batuetan emakume taldeak antolatu ziren, bereziki amek osatuak, bake eskean eta eskalada militarra gelditzearen alde. Emakume horiek funtsezko lana egin zuten biktimei eta errefuxiatuei laguntzeko sareei eusteko zereginetan. WILPFek ere presentzia handia izan zuen aldi horretan, nahiz erregimen autoritarioen pean zeuden herrialde batzuetan errepresio jasan.

Gerra Hotzaren garaia. Greenham Common Women's Peace Camp: 1981ean, emakume britainiar talde batek kanpamendu bat ezarri zuen AEBetako misil nuklearrak hartzen zituen Greenham Common izeneko aire-basearen aurrean. Babearen aldeko Emakumeak (Women Strike for Peace, WSP) 1961ean sortutako mugimendu estatubatuarra izan zen, arma-eskaladaren eta Estatu Batuek Vietnamen aritzearen aurka protestatzeko.

Emakumeak gerren aurka

Balkanetako gerrak. Beltzez Jantzitako Emakumeak: 1991ean Belgraden eratu zen, Jugoslavia ohiko gerretako ankerkerien kontra protestan.

GAUR EGUN INDARREAN DAIREN GATAZKAK

Ukraina/Errusia gerra (2022-gaur egun) Errusiar Emakumeak Gerraren Aurka: Errusian sortu zen mugimendua, Ukrainaren inbasioaren aurka protestatzeko asmoz. Emakume horiek manifestazioak egin dituzte, sarri askotan gobernuaren errepresioari aurre eginez. Ukrainako Bakearen aldeko Emakumeak: Ukrainako zenbait emakume-taldek aldarri egin dute desarmaren eta gatazka modu baketsuan konpontzearen alde.

Afrikako gerrak. Women for Peace Network (WPN): emakume afrikarren zenbait erakundek (esaterako, Liberian Leymah Gbowee buru zuena) berebiziko garrantzia izan dute Liberiako gatazka zibilaren konponbidean. FEMNET (African Women 's Development and Communication Network; Afrikako Emakumeen Garapenaren eta komunikazioaren aldeko Sarea, euskaraz): sare honek bakerako deiak egin ditu eta Afrikako hainbat herrialdetako gatazka armatuak gaitzetsi, gerrak emakumeengan eta haurren duen eragina nabarmenduta.

Poner fin al
#GenocidioEnGaza

es una
Cuestión Feminista:

**Llamamiento de las
Mujeres
Palestinas**

"Banka Armatu" esamoldearekin izendatzen dira armagintzan inbertitzen duten finantza-erakundeak, dela armak ekoizten dituzten enpresak finantzatuz, dela sektore horri lotutako finantza-produktuak merkaturatuz. Erakunde horiek armak fabrikatu eta esportatzera bideratzen dituzte funtsak, halako moduan non, zeharka bada ere, gatazka armatuak iraunarazten, giza eskubideak urratzen eta mundua ezegonkortzen laguntzen dute.

Banka Armatuaren aurkako kanpaina Espainiako hainbat erakundek bideratzen dute, besteak beste hauek: Centre Delàs d'Estudis per la Pau, SETEM, Justicia y Paz.

Bankuek armetan egindako inbertsioei buruzko urteko txostenak argitaratzen dituzte, adibidez, "BBVA y Santander financian armas nucleares" izenekoak, gaztelaniaz (BBVAk eta Santander Bankuak arma nuklearrak finantzatzen dituzte).

Kanpaina horretan, banku inplikatueta akziodunen batzarretan egiteko ekintzak antolatzen dituzte, hala nola esku-hartze publikoak, armen finantzaketan duten rola salatzen.

Banka Armatuaren kontrako intsumisio-mugimendu bat ere sortu izan da, arma-industria babesten duen finantza-sistema salatu, hari boikota egin, eta hura eraldatzeko herri-erantzun gisa. Mugimendu hori lau elementu hauetan oinarritzen da:

- finantza-gardentasuna;
- boikota bankuei;
- alternatiba etikoak;
- gizarte-mobilizazioa.

Un1989ko otsaileko "Intsumisoen Manifestua" Euskal Herriko Intsumisio Mugimenduaren testu esanguratsua da, argi eta garbi bereizten baititu intsumisioa eta kontzientzia-eragozpena.

Hauxe adierazten zuten intsumisoek agiri hartan:

"Guk, Armadan sartzeko aginduak jasotzen ari garen kontzientzia-eragozleok... adierazten dugu: 1) Kontzientzia-eragozpena eginez, uko egiten diogula Soldadutzari".

Manifestu horrek funtsezko bereizketa ezarri zuen kontzientzia-eragozpenaren eta intsumisioaren artean.

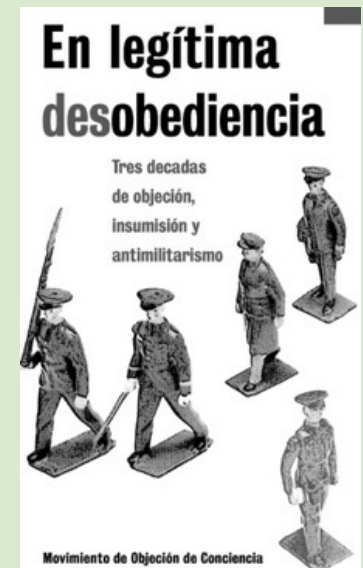
Kontzientzia-eragozpenak soldadutzari ukoa arrazoi pertsonal edo erlijiosoetan oinarritzen zuen bitartean, intsumisioa haratago zihoan, soldadutzari bezala haren ordezkari gizarte-prestazioari ere uko egitea inplikatzeko zuen neurrian; hartara, intsumisioak indarreko legedia desafiatu zuen, nahitaezko soldadutzaren abolizioaren bila.

Soldadutzaren eta intsumisioaren istorio eta pasadizoak (gaztelaniaz):

https://www.eldiario.es/euskadi/euskadi/antimilitaristas-moc-kakitzat-gobierno-militar-insumision-ejercitos_1_5024128.html

Intsumisioa soldadutzaren aurreko desobediencia zibila proposatzen zuen mugimendu antimilitarista bat izan zen, Espainian praktikatu zena, 80ko hamarkadaren amaieratik 2001eko abenduaren 31ra bitartean (egun horretan kendu zen derrigorrezko soldadutza).

Egun batetik hurrengora, eta aurrez ezer jakinarazi gabe, Espainiako Gobernuak aldatu egin du Saharari buruzko jarrera, eta haren kolonia izan zena Marokok autonomiatzat hartzea onartu. Erabaki horrek nazioarteko legedia hausten du, batetik, eta, bestetik, muzin egiten dio Espainiari —potentzia administratzaile den aldetik— saharar herriaren autodeterminazio-eskubidea bermatzeko dagokion erantzukizunari.

(informazio gehiago, gaztelaniaz)

Irtenbidea Sahara zatitu eta banatzea bada, aitortu behar da hori, funtsean, saharar herriak autodeterminazio eta independentziarako duen eskubidea ukatzea dela.

Mendebaldeko Saharako gatazka ez da lurralde-gatazka sorta huts bat; egiaz, hainbat hamarkadatan bere lurra eta subiranotasuna berreskuratzeko borrokatu duen herri baten deskolonizazioa da.

Zatiketa plan horrek nazioarteko zuzenbidearen oinarriko printzipioak urtatzen ditu, bai eta lurraldearen etorkizuna erabakitzeko erreferenduma eskatu duten NBEn ebazpen ugari ere.

Gainera, zatiketak eskualdeak dagoeneko bizi dituen tentsioak areagotzeko mehatxua dakar berekin.

Marokok Mendebaldeko Sahararen gainean duen kontrol militarizatuak giza eskubideen urraketa larriak, protesta baketsuen debekua eta eskualdeko baliabide naturalen ustiapena eragin ditu.

Lurraldea zatitzeak indarkeria zein militarizazioa areagotzea ekarriko luke; egoera hori eskualdeko gainerako estatuetara zabaldu daiteke, halako moduan non Magrebeko eskualde zabalena ezegonkortzea ekarriko luke.

**EL PINTOR ESPAÑOL REFLEXIONA CON CRUDEZA SOBRE SOBRE EL PAPEL DEL ARTISTA
«COMO ESPECTADOR EMOTIVO DE SU ENTORNO»**

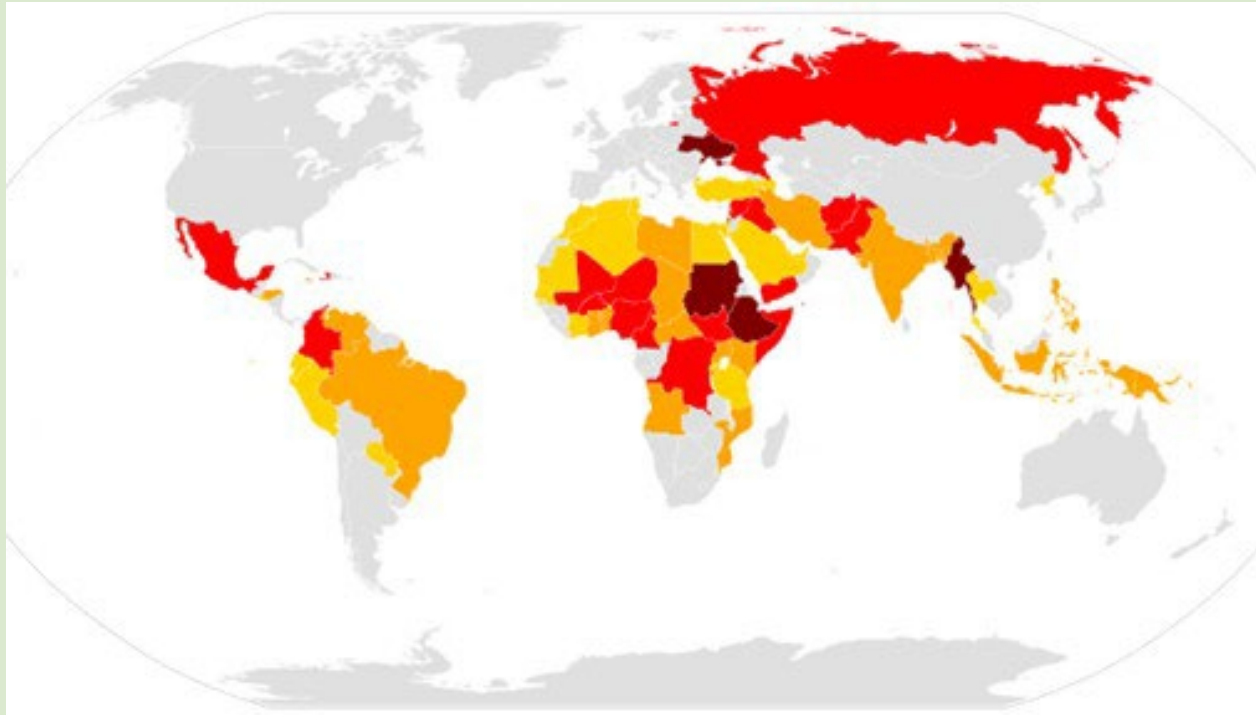
P.D. «La indiferencia nos hace cómplices»

Registro fotográfico «El mercado de la muerte»
Foto: Gentileza Javier de Villota

Mercado de la Muerte,

Javier de Villotaren lana

Gatazka ikusezinak eta horien eragin globala

Munduko titularrak gatazka mediatikoenetan zentratzen diren bitartean, Afrikan eta Asian dozenaka gerra oharkabeen igarotzen dira, eta beren atzetik milioika desplazamendu, ahaztutako biktimak olioztatuak eta arpilatutako baliabideak uzten dituzte. Beste gerra isil batzuek, komunitateak suntsitzeaz gain, desberdintasun globala eta axolagabetasuna iraunarazten dituzte. Zenbat eragin izan dezake gizarte kontziente batek ezkutuko tragedia horiek ikusaraztean?

Gerra ekologikoa eta kapitalismoa

Natura, bere handitasun isilean, gerra-zelai bihurtu dugu. Kapitalismo bortitzak basoak, ibaiak eta mineralak ustiatzen ditu, bai planeta bai bertan bizi direnak suntsitzen dituzten gatazka armatuak elikatuz. 'Gerra ekologikoa' ez da tankeekin libratzen, bulldozerrekin, hondakinekin eta bizitza ezagutzen ez duen aurrerabide batekin baizik. Posible al da Lurrarekiko bakea ere ez den bake iraunkorra?

Teknologiak eta hedabideek gatazketan duten eragina

Aro digitalean, gerra armekin ez ezik, informazioarekin ere libratzen da. Fake news-ek egia desitxuratzen dute, bideojokoek indarkeria normalizatzen dute eta adimen artifizialak gerra-estrategiak planifikatzen ditu. Bitartean, hedabideek suntsipena justifikatzen duten narrazioak moldatzen dituzte. Borroka-eremu berri honetan, teknologiaren kontrola boterearen kontrola da. Nola indargabetu dezakegu ziklo arriskutsu hau?